Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 13.10.2026

Hallituksen esitys eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Kuntaliitto kannattaa Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) tehtävien selkeyttämistä ja keskittymistä sen ydintehtäviin. KEHA-keskuksen roolin tulee jatkossa painottua valtakunnallisiin tietojärjestelmien ja palvelualustojen kehittämiseen, arviointiin ja tiedolla johtamisen tukeen.

Ehdotettujen muutosten käytännön vaikutuksia

KEHA-keskuksen hallinnoimien valtakunnallisten tietojärjestelmien toimivuus on kriittinen tekijä kuntien työllisyysalueiden arjessa, sillä kunnilla on järjestelmiin lakisääteinen käyttövelvoite. KEHA-keskukseen kohdistuvat säästöt vaikeuttavat valtakunnallisten järjestelmien ja automaation kehitystyötä. Kuntaliitto pitää tärkeänä, ettei valtion leikatessa KEHA-keskuksen määrärahoja ja tehtäviä, tietojärjestelmien integraatiokustannuksia ja digituen tarvetta valu kuntien maksettavaksi. Kuntien ei lähtökohtaisesti tulisi joutua rakentamaan kalliita erillisratkaisuja omien tietotarpeidensa täyttämiseksi. Jos työllisyysalueilla on käytössä paljon erilaisia järjestelmätoimittajia, muodostuu integraatiokokonaisuudesta helposti pirstaleinen. Lisäksi häiriöiden juurisyiden selvittäminen ja muutosten vaikutusten arviointi vaatii kunnilta merkittävästi it-asiantuntijaresursseja.

Työvoimaviranomaisille suunnatun osaamisen kehittämisen tehtävää esitetään lakkautettavaksi, pois lukien kotoutumislaissa säädetty tehtävä tukea kotoutumisen edistämisen toimijoiden osaamisen kehittämistä. Esityksen mukaan KEHA-keskus vastaisi jatkossakin työvoimaviranomaisille suunnatusta työvoimapalveluiden tietojärjestelmiin liittyvästä osaamisen kehittämisestä sekä kotoutumislain mukaisesta valtakunnallisesta osaamisen kehittämisestä. Kuntaliitto katsoo, että jos työttömyysturvassa tapahtuu muutoksia, joiden vuoksi tietojärjestelmiä muutetaan, on KEHA-keskuksen tehtävä tarjota työvoimaviranomaisille työttömyysturvaan liittyvää tietojärjestelmien perehdytystä ja koulutusta, kuten myös järjestelmäkehityksen yhteydessä.

Nyt tehdyssä arvioinnissa on keskitytty yksinomaan työnhakija-asiakkaisiin. Osaamisen kehittämisen lakkauttamisella voi olla myös suoria, tunnistamattomia vaikutuksia työnantajille suunnattuihin palveluihin.

CC BY ND

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Työvoimapalveluiden lainsäädäntö on monimutkaista ja vaatii jatkuvaa, yhdenvertaista tulkintaa valtakunnallisesti. Erityisesti pienemmät kunnat ja yhteistoiminta-alueet ovat olleet riippuvaisia KEHA-keskuksen tuesta. Valtakunnallisesti oikeudellisella tuella ja yhtenäisillä soveltamisohjeilla on ollut suuri merkitys työvoimapalveluiden yhdenmukaisen toimeenpanon näkökulmasta. Erilaiset tulkinnat ja soveltamiskäytännöt vaarantavat palveluiden saajien oikeusturvaa. Samalla on kuitenkin tunnistettava, että työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille on lisännyt työvoimaviranomaisten vastuuta lainsäädännön tulkinnasta, henkilöstön osaamisen ylläpitämisestä, asiakkaille annettavasta tiedosta, neuvonnasta ja ohjauksesta sekä työvoimapalveluiden integraatiosta elinvoimaa vahvistavissa palvelukokonaisuuksissa, joissa työvoimapalveluiden lainsäädäntöä sovelletaan.

Vaikka oikeudellisen tuen järjestämisestä ei säädettäisi kunnille uusia lakisääteisiä tehtäviä, kasvattavat lisääntyvät tieto-, neuvonta- ja ohjausvelvoitteet sekä henkilöstön osaamisen ylläpitämiseen liittyvät tarpeet kuntien resurssi- ja kustannuspaineita. Näitä vaikutuksia tulisi arvioida osana säädösvalmistelua ja huolehtia siitä, että valtakunnalliset tukimateriaalit, koulutus ja ohjeistus tukevat kuntien omaa lainsoveltamista ilman, että ne synnyttävät kunnille ennakoimattomia hallinnollisia tai taloudellisia vaikutuksia.

Nuorten palvelujen kehittäminen ankkuroitava kuntien pysyviin rakenteisiin

Suomessa on noin 70 Ohjaamo-toimintapistettä, joissa työskentelee yhteensä yli 1 000 eri alojen ammattilaista. Koska osa Ohjaamoista on useamman kunnan yhteisiä seutukunnallisia palveluita ja toimipisteitä on perustettu laajasti eri alueille, tavoittaa palvelu nuoret erittäin kattavasti ympäri Suomen. Ohjaamossa voi asioida riippumatta omasta kotikunnasta.

Sen sijaan KEHA-keskuksen ylläpitämää Onni-toimintaa ei kuntien omien lausuntopalautteiden mukaan ole juuri näkynyt pienemmillä työllisyysalueilla. Toisin kuin KEHA-selvityksessä esitettiin, kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa (Kuthanek) on kuitenkin ilmennyt, ettei Onni-toimintaa ollakaan päättämässä.

Valtion suora operatiivinen toiminta kuntien palvelualueella lisää järjestelmän hajanaisuutta, luo päällekkäistä toimintaa kuntien omien pysyvien palveluiden kanssa ja hajottaa palveluketjuja niin palvelujärjestelmän kuin nuoren näkökulmasta. Asiakkaan näkökulmasta palvelujärjestelmän tulisi olla selkeä ja yhtenäinen. Kun KEHA-keskus operoi erillistä hanketta suoraan kunnan alueella, vaarana on myös asiakasrajapinnan pirstaloituminen.

Kuntaliitto korostaa, että kunnille kuuluvien lakisääteisten palveluiden kehittämisen tulisi tapahtua osana kuntien omia pysyviä rakenteita, ei valtion

erillisten hankkeiden kautta. Valtionhallinnon säästötavoitteet huomioon ottaen KEHA-keskuksen resurssit tulisi kohdentaa KEHA-keskukselle kuuluvien lakisääteisten tehtävien sujuvoittamiseen. Resurssien sitominen Onni-hankkeeseen ei ole miltään osin perusteltua. Kuntaliitto esittää edelleen painokkaasti hankkeen lakkauttamista ja siihen varattujen resurssien ohjaamista vahvistamaan kuntien operatiivista Ohjaamo-toimintaa nuorten parissa.

Kuntavaikutusten arvioinnin keskeinen merkitys

Laadukas lainvalmistelu edellyttää valtioneuvoston omien säädösvalmisteluohjeiden noudattamista. Kuntavaikutusten ennakkoarviointia ei voida pitää pelkkänä muodollisuutena, vaan sen on ohjattava sisällöllistä valmistelua.

Uudistus siirtää merkittävää tosiasiallista ja taloudellista vastuuta kunnille. Valtion säästötavoitteet eivät saa johtaa kuntien kustannusrasitteen kasvuun tai lakisääteisten palvelujen laadun heikkenemiseen. Kuntaliitto korostaa rahoituksen täysimääräisyyden periaatetta. Mikäli valtio säästää karsimalla omia tukitoimintojaan ja olettaa kuntien hoitavan nämä tehtävät itse, on tämä lisärasitus hyvitettävä kunnille täysimääräisesti valtionosuuksien kautta. Tehtävien tosiasiallinen siirto ilman vastaavaa resursointia on kunta-valtio-suhteen rahoitusperiaatteen vastaista. Uudistuksen taloudelliset vaikutukset kunnille tulee arvioida tarkemmin ja huomioida ne tarvittaessa tulevassa valtionosuusrahoituksessa.

Kuntaliitto haluaa lopuksi vielä huomauttaa, että jatkuva ja nopeatempoinen lakimuutosten virta vaarantaa toimintaympäristön ennakoitavuuden. Kun uusia säädöksiä astuu voimaan katkeamattomana ketjuna, niiden kumulatiivisia yhteisvaikutuksia on vaikeaa arvioida luotettavasti.

SUOMEN KUNTALIITTO

Erja Lindberg
kehittämispäällikkö